

... Ol evoca
(la un ceas din
nou crucial al
istoriei românilor)
un eveniment atât
de important ca
cel ce s-a petrecut
la 27 martie 1918
~~este de aceea~~
~~într-o încercare de a~~
echivalenț cu a
pretinde că opacitatea
de apă este oceanul
că un bob de grâu este

~~și, mai presus~~
~~de orice~~ și-și are încununată
~~după succesive~~
~~dă nămăi~~, ca
în balada meste-
cului hanote)...
în acel memorial
au 1918.

A ~~amara~~ înșiră
numai mumele lor
... ne-ar trebui mult
timp, și au risca
nedreptatea unor
omisiuni de neiert
care, produc, adeseori,
uitarea ca mare

lanul, că un
curînt este limba
unui popor...

Spun aceasta
deoarece 27 martie 1918
își are istovirea în
~~și~~ dincuri de istorie,
își are temeliile
și dăte de șiruri și
~~și~~ de generații,
își are fidurile
clădite, cărămidă
cu, cărămidă, de
~~strălucite~~ galerie a
~~gloriosilor strămoși~~
naștri

Îngăduți-mi deci,
ostăfi, aici și acum,
să nu rostesc ~~nume~~ multe
nume concret istoric
~~și~~ să ~~glorific~~
nu stabilesc ierarhii
de merite și priorități
~~și~~ și să afirm
(fără teama unor
răstăluțări vulgari-
fatoare privind dog-
matica sintagmă
cu „rolul maselor”!)
că hotărîrea de

unire adoptată la
27 martie 1918 a
reprezentat voiața
democratică a
poporului de pe
meleagurile
Basarabiei, exprimată
printr-un organism
representativ (echi-
valent cu un autentic
referendum), care
a fost Sfatul Țării.

le vor ține lege
și le vor da cea
mai potrivită
tălmăcire.

^{Și dar} Pentru că de
vorbe, de falsificări,
de "interpretări" și
"reajustări" și iar de
falsificări, după cum
băteau în clopotele
~~proprietății~~ ^{proprietății} noastre
săhui până la cele,
și noi, și dvs...
m-am hotărât să
dau citire citorva
extrase din documen-
tele de epocă, cu
speranța că inimile
le și constituia dvs.

La Chișinău

martie 91

- Asoc. Pro Basarabia - Bicorina - delegație formată din membri ai asoc. din România: București (dna Halipa, dne Iulie Sutoru); Bacău, Timișoara, Brașov, Iași; T. V. R. (Tatomir); jiaristi (București, de la R. d., Tuncel. Gh. și Dreptatea); poezi, pictori, istorici...

Calendar.

- Δ 24 martie - duminică - Ziua Ad. pop. organizată de Asoc. Pro-B. B. din Chișinău... cu participarea deleg. venită din Rom. (București, Vepreanu) Leonida Lari, Iulie Sutoru } etc. etc.

(la Chișinău, se desfășurau convorbiri oficiale cu ministrul de externe Năstase)
... Lozinci → de unitate (anti imperială) Smeșur
→ scundări pt. cei 2 Mirele → Druc
→ Traiană, Traiană, Moldova, Ordeșul și Tare Românească...

Δ 25 martie luni

Δ 26 martie - marți

- Ad. Steaua dedicată aniv. 73 ani de la Proclamarea Unirii de către Statul Român.

Mircea Smeșur - poetul lăcoșki - ministr. culturii
Ion Murgușanu - deputatul Hălăncă - (cu votatori din delegație românească (Halipa, Iul. Sutoru, subsemnat))
... Unirea de un scurt program artistic (poezie - cîntec)
de actori și solisti ai Chișinăului.

- La școala 66 din Chișinău - întâlnire cu prof. și elevi - vorbă de basm...

Δ miercuri, 27 martie

1 La Institut pedagog - facult. de istorie.

1 La dezvelirea plăcii comemorative

clădirea Școlii Târziu...

a) Primarul Chișinăului - ministrul culturii

b) deleg. istoricilor de la Ashir. Stat. - Bucur.
cu documentul Unirii.

c) deleg. Por-Borostea-Bucovina

1 Spectacol festiv - onegial

Δ Joi, 28 martie

1 delegația Asoc. B.B. la presed. bircei Sucevei

1 la școli din com. Sîrlești --- întâlnire de suflet

1 la Asoc. de prietenie (relatii ext. pe lângă Roslau, Moldov.)
cu alte țări -

Δ vineri, 29 martie - secorea.

Caramei, foșle, îndrăgeli... -

Sintia vov. deleg. Art. Pro B.B.

ducele: Halipa, Julia Scutaru,

drin: Iuloi Georgă, I. Pavlescu (R. Lit.) ;

Virgil Tatomir (R.T.V.) ; Don Coste (dreptate) ;

Ciprian Chirvasin si Olivia Simona (Maret. Libs),

Victor Spruce (ist. Fox), Lucia Costel (pictor)

Don Anghelescu (? pretul)

Don Chisinau... "roșe" : L. Snegur (protocolor) ; H. Dirca (prot.)

Ion Iugulescu (cuv. celt. di mută în citiva runde) ; C. N. Păcuraru (compozitor) ;

Ionel Roșca (introducere firi) ; Grig. Vieru (accidental) ;

deput. Liembăreanu (protocolor) ; decon fruct. de ist. (actiune) ;

dua Sclai si de la Art. de prietenie ;

fioriști de la "Sf. Tău", radio si "Glanne" ;

Reata Terejan (Pro B.B.), profesor, domini, domne,
domni-vov...

TRATAT

de colaborare, bună vecinătate și amicitie între România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

Fernind de la vechile tradiții de amicitie, bună vecinătate și colaborare dintre ele.

Ținând seama de gradul înalt de dezvoltare a raporturilor reciproce și recunoscând necesitatea rafinării bazei convenționale a acestora.

Lăuind în considerare aspirațiile popoarelor celor două țări de a conferi un conținut calitativ nou relațiilor lor bilaterale.

Conducându-se după scopurile și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite și reafirmând fidelitatea lor față de angajamentele asumate în cadrul Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, însoțite prin Actul final de la Helsinki.

Recunoscând primatul dreptului internațional în relațiile dintre state.

Ținând seama de caracterul ireversibil al procesului creării noilor structuri democratice, de alte schimbări profunde care au loc în cele două țări și în Europa în ansamblu, și care au făcut posibilă, pe plan european, dezvoltarea unor relații pașnice și de amicitie între toate statele și extinderii colaborării dintre ele, în toate domeniile.

Desired să-și aducă contribuția la edificarea unei Europe unite, în conformitate cu Carta de la Paris pentru noua Europă, pe baza principiilor priorității valorilor general-umane, ale democrației, libertății de opinie și neamestecului unui stat în treburile interne ale altui stat, stabilității și securității pentru toate statele.

Ținând seama de faptul că întărirea raporturilor de amicitie și dezvoltarea bunei vecinătăți între România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste corespund intereselor fundamentale ale popoarelor lor și, deopotrivă, consolidării păcii și colaborării în Europa.

Ferm hotărâte să construiască relațiile lor pe baza înțelegerii reciproce, a echității și egalității, și să acționeze în scopul dezvoltării și aprofundării în continuare a acestor relații prin folosirea posibilităților care decurg din bună vecinătate celor două state.

Au convenit asupra celor care urmează:

ARTICOLUL 1. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste se vor considera una pe cealaltă în relațiile lor reciproce, ca și în activitățile lor internaționale, în orice situație, pe care o vor considera.

Ele se vor conduce în relațiile dintre ele, ca și în relațiile cu celelalte state, după principiile egalității suverane, recunoașterii reciproce a folosirii forței și la amenințarea cu forță, inviolabilității frontierelor, integrității teritoriale a sta-

țelor, reglementarea pașnică a diferendelor, neamestecul în treburile interne, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, egalitatea în drepturi și dreptul popoarelor de a dispune de soarta lor, colaborarea între state, încredințarea cu bună credință a obligațiilor care decurg din principiile general recunoscute și normele dreptului internațional.

ARTICOLUL 2. Cele două Părți Contractante reafirmă inalienabilitatea solului, forței și a amenințării cu forță în relațiile internaționale și necesitatea soluționării tuturor problemelor internaționale prin mijloace pașnice.

În acest scop vor fi folosite pe deplin posibilitățile prevăzute în Carta Organizației Națiunilor Unite, precum și mecanismele corespunzătoare ale Organizației.

În cadrul procesului general-european, Părțile vor conlucra, astfel încât structurile și metodele general-acceptabile de soluționare pașnică a diferendelor și de prevenire a conflictelor să funcționeze în mod eficient.

ARTICOLUL 3. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste reafirmă inviolabilitatea frontierelor și integritatea teritorială a tuturor statelor din Europa.

ARTICOLUL 4. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste nu vor participa la nici un fel de alianțe îndreptate împotriva celeilalte.

Nici una din Părțile Contractante nu va permite ca teritoriul ei să fie folosit de către un stat terț pentru comiterea unui atac împotriva celeilalte Părți Contractante.

Nici una din ele nu va pune, în aceste scopuri, la dispoziția unui stat terț căile și mijloacele sale de comunicație și alte infrastructuri și nu va acorda nici un fel de sprijin unui asemenea stat, care ar intra într-un conflict armat cu cealaltă Parte Contractantă.

ARTICOLUL 5. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor sprijini îndeplinirea măsurilor de securitate colectivă, în conformitate cu Carta Organizației Națiunilor Unite.

În cazul apariției unor situații care, după părerea uneia din Părți, amenință pacea sau subminează stabilitatea internațională, România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste se vor informa reciproc și vor intra de îndată în contact în scopul convenirii pașilor necesari, care să contribuie la soluționarea situației.

Dacă una din Părți va considera că apare o situație care aduce atingere intereselor ei de securitate, va se poate adresa celeilalte Părți, astfel încât ea să procedere neîntârziat la consultări în această problemă.

Părțile Contractante reafirmă că securi-

tatea este indivizibilă și că securitatea lor este strâns legată de securitatea tuturor statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa.

ARTICOLUL 6. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste sînt de acord că o importanță deosebită pentru dezvoltarea unor relații cu adevărat amicale și de bună vecinătate, precum și pentru efectuarea unui schimb de păreri cu privire la cele mai importante probleme ale vieții internaționale, ale securității și colaborării în Europa și în alte probleme de interes reciproc, o va avea desfășurarea de consultări regulate între conducătorii organelor lor de stat, guvernamentale și al parlamentelor.

ARTICOLUL 7. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste se angajează să contribuie activ, în cadrul Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, la procesul de dezvoltare, la reducerea echilibrată, în continuare, a armamentelor și forțelor armate în Europa, la întărirea încrederei și securității, pe baze bilaterale, multilaterale, la crearea unor structuri durabile ale securității general-europene. În toate aceste probleme, Părțile vor colabora activ în toate organizațiile internaționale și în negocierile desfășurate sub egida acestora și vor contribui la îndeplinirea dezarmării, atât nucleare, cât și convenționale, sub un control internațional riguros și eficient.

Părțile vor dervolta colaborarea și schimburile în domeniul militar, inclusiv desfășurarea, după necesități, de consultări pe probleme de interes reciproc.

ARTICOLUL 8. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor acționa consecvent pentru consolidarea și dezvoltarea procesului Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, pentru crearea spațiilor unei europene economice, ecologice, în transporturi, juridice și altele, în toate dimensiunile activității umane. Ele vor contribui la formarea unor structuri eficiente ale securității, stabilității și colaborării pe continentul european și vor avea o participare susținută la activitatea acestor structuri.

Ele recunosc contribuția pe care organismele interguvernamentale existente o pot aduce la întărirea securității și dezvoltarea cooperării pe continent și vor realiza o largă conlucrare cu acestea.

Părțile acordă o importanță deosebită colaborării regionale multilaterale, care trebuie să fie îndreptată spre dezvoltarea și aprofundarea procesului general european.

ARTICOLUL 9. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste se angajează să extindă și să adâncească colaborarea bilaterală în domeniul economiei, industriei și comerțului, în scopul folosirii

optime a potențialelor lor și a experienței acumulate, în vederea asigurării unei creșteri economice stabile, ridicării bunăstării popoarelor lor, folosirii eficiente a resurselor umane și economice, diversificării comerțului reciproc.

În scopul satisfacerii reciproce a necesităților economice lor, ele vor acorda o importanță deosebită conlucrării, în domeniile dezvoltării bazelor energetice, de combustibili și materii prime, inclusiv utilizarea energiei nucleare, în scopuri pașnice, al dezvoltării agriculturii și industriei alimentare, al tuturor genurilor de transport, al construcțiilor industriale și civile și al producției bunurilor de larg consum.

Possibilitățile practice și căile unei asemenea conlucrări vor fi examinate cu regularitate la sesiunile comitetelor bilaterale de colaborare economică și tehnico-stiințifică, precum și ale grupurilor de lucru speciale create de acestea.

Vor fi încurajate pe toate căile, contactele și legăturile de afaceri, inclusiv la nivel republican, regional sau local, precum și diferite forme de cooperare și de legături directe între întreprinderi, firme și alte subiecte ale cooperării economice din cele două țări. În cadrul legislației Părilor, vor fi asigurate cele mai favorabile condiții economice, financiare și juridice pentru asemenea activități economice, bazate pe libera inițiativă și de altă natură, inclusiv stimularea și protecția investițiilor reciproce de capital și evitarea dublei impuneri.

Ele vor crea condiții favorabile pentru realizarea eficientă a programelor existente de colaborare și schimburi, pornind de la interesul celor două țări.

Părțile Contractante au convenit ca, pe baza și în îndeplinirea prezentului Tratat, să fie încheiate acorduri și convenții și să se adopte programe corespunzătoare între instituțiile și organizațiile celor două țări.

ARTICOLUL 10. Părțile vor lua măsuri de creare a posibilităților unei largi colaborări în domeniul cercetărilor fundamentale și aplicative, folosind realizările științei, tehnicii și tehnologiei moderne, în scopul rezolvării unor probleme economice actuale, al sporirii competitivității producției obținute și al soluționării problemelor sociale.

Ele vor stimula realizarea de programe și proiecte comune, schimbul de savanți și cercetători, și formarea de specialiști în diferite domenii, acordând sprijin pentru constituirea și activitatea unor grupuri mixte, științifice și de cercetare-producție, pe bază permanentă sau temporară.

ARTICOLUL 11. Părțile vor acorda o importanță prioritară asigurării securității ecologice pe continent. Acționând în conformitate cu convențiile internaționale la care ele participă, Părțile vor lua măsurile necesare pentru a preveni poluarea mediului, care ar putea vătăla cealaltă Parte. Ele vor largi colaborarea bilaterală, subregională și regională în acest domeniu, conlucrând pentru colaborarea și realizarea de programe și proiecte speciale vizând înăbușirea unor măsuri de înaltă eficiență de protecție a naturii, în primul rând în regiunile limitrofe, frontiere.

ARTICOLUL 12. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, în scopul folosirii raționale a potențialului Mării Negre și Dunării, al stabilirii în aceste

zone a unei colaborări economice eficiente și al dezvoltării navigației, pescuitului și altor genuri de activități, vor conlucra activ, atât între ele cit și în mod corespunzător, cu statele riverane Mării Negre și cu cele riverane Dunării. Ele vor acționa în mod ferm și nelăzimat, împreună cu celelalte state interesate, în scopul prevenirii și reducerii poluării apelor Mării Negre și Dunării și al realizării controlului stării ecologice a acestora.

ARTICOLUL 13. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor adopta măsuri pentru extinderea și perfecționarea transporturilor și comunicațiilor între ele, inclusiv pentru îmbunătățirea legăturilor de tranzit și în zona de frontieră.

Se vor întreprinde măsuri în vederea simplificării și accelerării formalităților vamale și de frontieră pentru turiști, pentru fluxurile de mărfuri și pasageri care se deplasează pe căile ferate, cu mijloace auto, aeriene, maritime și fluviale, a extinderii rețelei punctelor de trecere și control.

ARTICOLUL 14. Călușindu-se, după natura de a contribui la apropierea popoarelor lor, România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor sprijini, prin toate mijloacele, lărgirea contactelor între cetățenii lor, atât pe linia organizațiilor guvernamentale, neguvernamentale și a instituțiilor de învățământ, a orașelor și județelor care întrețin legături și pe bază individuală, precum și soluționarea problemelor umanitare și sociale care decurg din aceasta. Pentru realizarea acestor scopuri, ele vor perfecționa consecvent reglementările consulare și alte norme de drept.

O atenție deosebită se va acorda adăcirii contactelor interparlamentare, precum și legăturilor între organizațiile guvernamentale, sindicale, confesionale, de femei și între mijloacele de informare în masă.

Schimburile pe linie de tineret se vor bucura din ambele Părți de sprijinul statului.

ARTICOLUL 15. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, bairându-se pe tradițiile lor multiseculare, vor largi și aprofunda legăturile dintre popoarele lor în domeniul culturii, ca parte integrantă a patrimoniului cultural european. Dind o înaltă, apăsătoare importanță schimburilor culturale pentru întărirea păcii și crearea spațiului cultural european, ele au convenit să întărească și să dezvolte în mod consecvent colaborarea lor în domeniile culturii, moștenirii istorice, științei, învățămîntului și informațiilor.

Părțile vor favoriza accesul larg al cetățenilor lor interesați la limbile și cultura celeilalte Părți. Ele vor sprijini inițiativele îndreptate spre aceasta, la nivelul organelor de stat centrale și locale, al organizațiilor neguvernamentale, și al fiecărui cetățean. Ele vor sprijini stabilirea de legături directe între universități, instituții de învățământ superior, centre de cercetare științifică și instituții culturale, lărgirea schimbului de carte, a schimbului de filme, spectacole de teatru, programe de radio și televiziune și vor încuraja studierea limbilor Părți lor, inclusiv în școli și instituții de învățământ superior.

ARTICOLUL 16. Guvernul României declară că, clăditelor militare sovietice și monumentele sovietice care se află pe teritoriul românesc vor fi păstrate și li se va acorda îngrădirea necesară.

Guvernul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste declară că va sprijini identificarea și înmărcarea corespunzătoare a monumentelor militarilor români căzuți pe teritoriul sovietic și că ele vor fi păstrate și li se va acorda îngrădirea necesară.

ARTICOLUL 17. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste își exprimă disponibilitatea de a activiza colaborarea în lupta cu delincvența organizată, terorismul, pirateria aeriană și traficul ilegal de narcotice și de arme, cu contrabanda, inclusiv trecerea ilegală peste graniță a operelor de artă.

De asemenea, ele vor crea condițiile necesare extinderii asistenței juridice reciproce în cauze civile, penale și de familie.

ARTICOLUL 18. În îndeplinirea prezentului Tratat, Părțile vor continua să perfecționeze baza juridică a relațiilor lor bilaterale în toate domeniile conlucrării reciproce și să completeze conținutul acestora în concordanță cu schimbările în structurile economice, sociale și juridice din cele două țări și din Europa în ansamblu.

ARTICOLUL 19. România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor extinde colaborarea în cadrul organizațiilor internaționale, precum și în cadrul structurilor și instituțiilor existente și viitoare ale procesului Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europă.

ARTICOLUL 20. Părțile vor stimula prin toate mijloacele, în conformitate cu legislația internă a fiecărei țări, participarea la realizarea prezentului Tratat a republicilor Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, a regiunilor și altor structuri administrative din ambele țări, a organelor, instituțiilor și organizațiilor lor.

ARTICOLUL 21. Prevederile prezentului Tratat nu aduc în nici un fel atingere obligațiilor fiecărei Părți în relațiile cu țările state și nu sînt îndreptate împotriva vreunui din aceste state.

ARTICOLUL 22. Prezentul Tratat se încheie pe un termen de 15 ani. Valabilitatea lui se va prelunge automat pe perioade succesive de cîte cinci ani, dacă nici una din Părți nu va încheia o declarație separată despre dorința de a-l denunța, prin comunicare scrisă, cu un an înainte expirării termenului corespunzător.

ARTICOLUL 23. Prezentul Tratat este supus ratificării în conformitate cu procedurile constituționale ale fiecărei din Părți și va intra în vigoare după 30 de zile de la schimbul instrumentelor de ratificare.

Schimbul instrumentelor de ratificare va avea loc în cel mai scurt timp, la București.

În ziua intrării în vigoare a prezentului Tratat își încetează valabilitatea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre cele două țări, încheiat la București la 7 Iulie 1970.

Încheiat la Moscova, la 5 aprilie 1981, în două exemplare. Fiecare în limba română și în limba rusă, ambele texte avînd aceeași valoare.